

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb
a Llywodraeth Leol

Y Grŵp Gorchwyl a Gorffen
Ymchwiliad i Gyfranogiad yn y Celfyddydau
yng Nghymru – Adroddiad y Grŵp Ffocws

Mai 2012

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r adroddiad hwn ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol:
www.cynulliadcymru.org

Gellir cael rhagor o gopiau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Ffôn: 029 2089 8505
Ffacs: 029 2089 8021
E-bost: Pwyllgor.CLLL@cymru.gov.uk

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2012
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb
a Llywodraeth Leol

Y Grŵp Gorchwyl a Gorffen
Ymchwiliad i Gyfranogiad yn y Celfyddydau
yng Nghymru – Adroddiad y Grŵp Ffocws

Mai 2012

Ymchwiliad gan y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol ar Gyfranogiad yn y Celfyddydau yng Nghymru

Mae'r ddogfen hon yn amlinellu cyfraniadau'r grwpiau a'r cyfranogwyr y mae'r Tîm Allgymorth wedi cynnal grwpiau ffocws gyda hwy. Darparwyd manylion y grwpiau gan rwydweithiau celfyddydau'r Rhwydwaith Sector Gwirfoddol i Bobl Groenddu Cymru (BVSNW), Cyngor Celfyddydau Cymru, Celfyddydau Gwirfoddol Cymru, a Chelfyddydau Anabledd Cymru.

Crynodeb

Enwau'r grwpiau, eu hardal a'r math o gynulleidfa

- Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf - Cofio - De Cymru - menywod (60 - 94 oed)
- Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf - Cyrraedd y Nod - De Cymru - pobl ifanc (11 - 19 oed) a elwir yn bobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) neu mewn perygl o fod yn NEET
- Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf - Flippers - De Cymru - merched ifanc (10 - 13 oed)
- Canolfan Grefft Rhuthun - Threads in Time - Gogledd Cymru - dynion a menywod hŷn (60 - 70 oed)
- Galeri - Prometheus - Gogledd Cymru - oedolion ifanc sydd ag anableddau (16 - 25 oed)
- Galeri - Tonic - Gogledd Cymru - cymysgedd
- Celf o Gwmpas - Canolbarth a Gorllewin Cymru - gweithwyr proffesiynol, o oed a gallu amrywiol
- Arts Alive - Canolbarth a Gorllewin Cymru - menywod o amrywiol gefndiroedd
- Arts 4 Wellbeing - Canolbarth a Gorllewin Cymru - mamau sengl, a phobl â phroblemau iechyd meddwl a dysgu

Cyfanswm nifer y cyfranogwyr

195

Grwpiau ffocws gyda sefydliadau

- BVSNW

- Celf o Gwmpas
- Arts 4 Wellbeing

Ymchwiliad i Gyfranogiad yn y Celfyddydau yng Nghymru – adborth gan Gyfranogwyr

Cofio – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf

Cynhyrchiad theatr dawns atgofus yn cynnwys oedolion hŷn a gychwynnwyd gan Gelfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf ym mis Mai 2002. Mae'r prosiect hwn wedi cynnwys oedolion hŷn o 60 i 94 oed sy'n byw yng nghymunedau'r Maerdy, Glanrhedynog, Tylorstown, Stanleytown, Ynys-hir a Threbanog.

Dyddiad

7 Mawrth 2012

Niferoedd

Cyfanswm o 12 o gyfranogwyr, i gyd yn fenywod rhwng 60 a 94 oed.

Sylwadau eraill

Roedd Julie Evans, Cyfarwyddwr Artistig ac Ymarferydd Celfyddydau i Gelfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf, am bwysleisio'r gwahaniaeth rhwng gwaith cyrff celfyddydol gwirfoddol a sefydliadau celfyddydol cymunedol proffesiynol. Mae angen buddsoddi yn yr allbwn a'r lefelau sgiliau gan brosiectau cymunedol proffesiynol er mwyn parhau.

Dyfyniadau

Mae cymryd rhan yn Cofio wedi cael effaith barhaus a dwfn - rydyn ni wedi datblygu sgiliau newydd sy'n effeithio'n sylweddol ar hyder, rhyngweithio corfforol, deallusol, emosiynol a chymdeithasol, ac ar y cof. (Aelod o Cofio/CCRhCT).

Mae'r agwedd gymdeithasol ar Cofio a'r rhyngweithio creadigol ag eraill yn rhoi ichi deimlad o les a phwrpas - cerrig milltir ac atgofion yn cael eu rhannu drwy adrodd storïau drwy gyfrwng dawns a drama. (Aelod o Cofio/CCRhCT).

Rydw i'n berson swil iawn, ond mae dod i Cofio bob wythnos yn mynd â fi allan o'r tŷ, yn fy ngalluogi i gwrdd â phobl a dod i'w hadnabod yn well, ac mae hefyd yn gymorth i mi o ran gallu symud o gwmpas. Mae'r rhyngweithio ag eraill wedi fy helpu i ddweud fy nweud - dydw i ddim mor swil nawr. (Aelod o Cofio/CCRhCT).

Ymateb y gynulleidfa i'r perfformiad:

Rhagorol. Mwynheais bob munud. Dyna ichi griw gwych o fenywod. Mor ddawnus ac mor hyderus. Daliwch ati, ferched, rydw i am weld y sioe eto. (Aelod o'r gynulleidfa).

Wedi codi calon y gynulleidfa. Ac yn hyrwyddo gwaith cadarn rhwng y cenedlaethau. Rwyf mor falch fy mod wedi dod. (Age Cymru)

Roedd hwn yn berfformiad rhyfeddol. Mae'r cast yn rhagorol! Newid gwych o edrych ar deledu diflas. 10 allan o 10! Llongyfarchiadau!

Perfformiad rhagorol. Rwy'n 14 oed a mwynheais ddysgu am yr hanes a sut maen nhw'n byw. Mae'n ddoniol iawn hefyd!

Kevin Davies, Rheolwr Allgymorth Gorllewin De Cymru, gyda chyfranogwyr yn y grŵp ffocws cyntaf, ddydd Mercher 7 Mawrth yn Nhŷ Teifi, y Maerdy.

Threads in Time - Canolfan Grefft Rhuthun

Mae'r grŵp hwn yn dod i gyfres o ddarlithiau sgysiol sy'n archwilio'r stori ryfeddol am ganrif o arfer gwneud tecstilau, a gaiff ei threfnu gan Canolfan Grefft Rhuthun. Mae'r cyfranogwyr yn talu £5 am sgwrs o 2 awr (dydd Sul 2-4), a sesiwn holi ac ateb. Roedd y cyfranogwyr yn dod o bob rhan o'r Gogledd. Menywod gan mwyaf oedd y gynulleidfa (dim ond 2 ddyn yn y grŵp).

Dyddiad

11 Mawrth 2012

Niferoedd

Cafodd dros 50 o gyfranogwyr ar y diwrnod gyflwyniad byr o 5 munud am y Pwyllgor, a chefnidir a chylch gorchwyl cyffredinol yr ymchwiliad hwn. Llenwyd yr holiadur gan 26 o bobl ac aeth rhai â chopïau ychwanegol adref gyda nhw i'w hanfon i'r cyfeiriad rhadbost. Cafwyd sylwadau ychwanegol gan 7 o bobl a rhoir manylion am y sylwadau hynny.

Cyrraedd y Nod – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf

Grŵp o brosiectau yw Cyrraedd y Nod sy'n anelu at wella'r cyfleoedd sydd ar gael i blant a phobl ifanc yng Nghymru. Nod 'Troedle Cyntaf' yw cryfhau'r sefyllfa bresennol i bobl ifanc rhwng 11 a 19 oed nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) neu mewn perygl o fod yn NEET.

Mae'r prosiect yn gweithio ar ffyrdd newydd o ysgogi pobl ifanc ac o wella'u cyfleoedd. Byddant yn datblygu ac yn cynnig gwybodaeth, arweiniad a hyfforddiant, ac yn creu cyfleoedd a phrofiadau dysgu newydd i bobl ar draws yr ystod oed.

Caiff 'Cyrraedd y Nod' ei ariannu'n rhannol gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop fel rhan o'r Rhaglen Gydgyfeirio ar gyfer Gorllewin Cymru a'r Cymoedd.

Bydd hyd at £27 miliwn o arian y Gronfa honno ar gael i gefnogi amrywiaeth o wahanol weithgareddau yn ystod oes y prosiectau. Daw'r gweddill yn bennaf oddi wrth Lywodraeth Cymru a'r Noddwyr ar y Cyd, sef grŵp o gyrff gwirfoddol a statudol sy'n rheoli'r gweithgareddau ac yn eu darparu.

Dyddiad

14 Mawrth 2012

Niferoedd

Bu 7 o fechgyn a 4 o ferched yn cymryd rhan mewn trafodaeth anffurfiol. Roeddent i gyd yn 11 i 16 oed. Roedd rhai o'r cyfranogwyr yn newydd i'r grŵp ac wedi ymuno yn yr ychydig wythnosau diwethaf. Roedd eraill yn dod ers dros bedair blynedd.

Flippers – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf

Dosbarth dawns i ferched ifanc 10 i 13 oed yw Flippers. Byddant yn cyfarfod unwaith yr wythnos yn Theatr y Parc a'r Dâr yn Nhreorci. Maen nhw hefyd wedi perfformio mewn digwyddiadau fel y Noson Ddawns Gymunedol yng Nghanolfan Gelfyddydau'r Miwni ym Mhontypridd.

Dyddiad

14 Mawrth 2012

Niferoedd

Bu cyfanswm o 14 o ferched 10 i 13 oed yn cymryd rhan mewn sgwrs anffurfiol iawn am gymryd rhan yn y celfyddydau.

Tynnwyd y lluniau hyn yn ystod perfformiad gan Flippers yn y Noson Ddawns Gymunedol yng Nghanolfan Gelfyddydau'r Miwni ym Mhontypridd ym mis Tachwedd 2011.

Prometheus - Galeri, Caernarfon

Grŵp dawns yw Prometheus ar gyfer oedolion ifanc (16-25 oed) yn ardal Gwynedd sydd ag anableddau. Bydd y bobl ifanc a'u gofalywyr yn ymarfer bob wythnos ar brynhawn dydd Mercher o 6.30 i 9.15. Gan fod yr ariannu'n dod i ben, bydd y prosiect 3 blynedd yn gorffen ddiwedd mis Mawrth 2012.

Dyddiad

14 Mawrth 2012

Niferoedd

Bu 3 o bobl ifanc a'u gofalywyr yn cymryd rhan mewn sesiwn lle cynhaliwyd grŵp ffocws anffurfiol, a llenwyd holiadur hefyd gan y gofalywyr (fersiwn hawdd ei darllen) ar ran y bobl ifanc. Ar y cychwyn roedd dros 15 o bobl ifanc yn y grŵp yn cymryd

rhan yn rheolaidd, ond am wahanol resymau (sy'n cael eu trafod ymhellach isod) dim ond 4 aelod rheolaidd a'u gofalwyr sydd yn y grŵp bellach.

Tonic - Galeri, Caernarfon

Mae Tonic yn grŵp sy'n cyfarfod unwaith y mis gan roi i'r rhai sy'n cymryd rhan y cyfle i weld ffilm. Mae'r yn talu £5 i weld ffilm a chael paned o de wedyn a chyfle i gymdeithasu.

Dyddiad

15 Mawrth 2012

Niferoedd

Roedd dros 50 o bobl yn cymryd rhan ar y dyddiad hwn, ond mae'r niferoedd yn rheolaidd o 80 i 150 a gallant gyrraedd hyd at 250.

Casglwyd y wybodaeth isod mewn sgysiau anffurfiol â'r cyfranogwyr ar ôl gweld y ffilm.

Celf o Gwmpas, Powys

Mae Celf o Gwmpas yn rhedeg prosiect celfyddydau gweledol, perfformio ac amgylcheddol o safon uchel ar draws Powys. Maent yn rhedeg rhaglen o brosiectau cyffrous a heriol sy'n cynnwys gwneud ffilmiau, animeiddio, cerflunio, peintio, drama a cherddoriaeth i bobl sydd ag anawsterau dysgu a phobl sy'n aml yn cael eu heithrio o gymdeithas.

Dyddiad

14 Mawrth 2012

Niferoedd

Cyfanswm o 6 o gyfranogwyr a gymerodd ran, ac roeddent i gyd yn artistiaid proffesiynol a oedd yn amrywio o ran oed, gallu a chyfrwng. Mae pob un o'r artistiaid yn y sesiwn hon yn dioddef oherwydd eithrio cymdeithasol am fod ganddynt broblemau iechyd meddwl ac anabledau dysgu.

Sylwadau eraill

Teimlai'r grŵp yn gryf fod arnynt angen cefnogaeth er mwyn gallu mynd i sesiynau yn y lle cyntaf. Credent fod nifer o bobl yn cael eu heithrio rhag cymryd rhan oherwydd problemau yn eu bywyd pob dydd. Roedd diffyg ariannu o fewn yr amrywiol raglenni celf yn golygu na ellid mynd i'r afael â'r problemau hyn. Er enghraifft, dywedodd un wraig fod y celfyddydau, wrth fynd i'r afael â bywyd pob dydd (ceisio hawlio budd-daliadau, ymwneud â swyddogion) yn mynd yn

flaenoriaeth isel iawn. Mae methu cyfranogi mewn gweithgareddau celfyddydol yn effeithio ar iechyd a lles ac yn cyfrannu at gylch o salwch, diffyg hyder a diffyg cymryd rhan yn y gymuned.

Roedd gan un o'r cyfranogwyr ddiddordeb yn arbennig mewn bod yn therapydd celf ac roedd am godi'r mater nad oes cyrsiau ar gael yn unman yng Nghymru ar gyfer y math hwn o addysg bellach. Byddai'n rhaid iddi symud i Lundain i wneud hyn.

Dywedwyd hefyd mai ychydig gydnabyddiaeth sydd yng Nghymru i gelf fel proffesiwn. Mae hyn yn golygu nad yw artistiaid proffesiynol yn cael eu hariannu, a'u bod yn methu cychwyn gyrfa a thrwy hynny'n gallu cynnwys y cyhoedd mewn gweithdai, ac ati.

Cheri Kelly, Rheolwr Allgymorth Canolbarth a Gorllewin Cymru, gyda chyfranogwyr Celf o Gwmpas ar 14 Mawrth.

Arts 4 Wellbeing – Caerfyrddin

Sefydliad bach a phroffesiynol iawn yw Arts4wellbeing sy'n darparu amrywiaeth eang o weithgareddau a chysiau cyfleus sy'n canolbwyntio ar y person ar draws Cymru. Nod y gweithgareddau a'r cyrsiau hyn yw ysbrydoli ac ysgogi plant, pobl ifanc ac oedolion o bob oed. Mae'r broses o ddatblygu sgiliau yn ennyn diddordeb ac yn ysgogi drwy'r profiad o lwyddo.

Maent yn arbenigo mewn adeiladu hyder; gweithio gyda hunaniaeth; adeiladu cysylltiadau â'r hunan, cymdeithas a'r amgylchedd; ac edrych ar lwybrau newydd ymlaen i hyfforddiant a gwaith drwy ymdeimlad gwell o les.

Dyddiad

15 Mawrth 2012

Niferoedd

Roedd cyfanswm o 36 o bobl yn bresennol mewn grŵp cymysg, wedi'u cyfeirio drwy gyfrwng canolfan deulu Tiny Tots ac yn cynnwys mamau sengl, a phobl â phroblemau iechyd meddwl ac anableddau dysgu.

Arts Alive Cymru, Powys – Sesiwn Gyntaf

Mae'r sefydliad hwn wedi'i sefydlu yng Nghrucywel i ddarparu gweithgareddau celfyddydol o safon uchel i bawb ym Mhowys.

Dyddiad

16 Mawrth 2012

Niferoedd

Roedd 6 o bobl yn bresennol yn sesiwn y bore, wedi'u cyfeirio yno gan Gymdeithas Cyswllt Ardal Aberhonddu. Mae gan y rhai a gymerodd ran salwch meddwl o wahanol raddau, a gallent ddod i'r sesiwn yn rhad ac am ddim gan fod y sesiynau'n cael eu hariannu gan Gymdeithas Cyswllt Ardal Aberhonddu a Chymdeithas Addysg y Gweithwyr.

Arts Alive Cymru, Powys – Ail Sesiwn

Dyddiad

16 Mawrth 2012

Niferoedd

Pump o wragedd sy'n mynd i ddosbarth ffi oedd yn sesiwn y prynhawn. Mae ganddynt wahanol lefelau o brofiad fel artistiaid, o artist proffesiynol a thiwtor i seicolegydd sy'n defnyddio celf fel therapi. Roedd pawb wedi dod i'r dosbarth hwn ar gyfer eu hamser creadigol eu hunain.

Sylwadau eraill

Roedd y grŵp am bwysleisio bod yna nifer o bethau da iawn yn digwydd ar hyd a lled y sir ond nad oedd digon o rannu arfer da. Er enghraifft, pam na ellid edrych ar grwpiau sy'n llwyddo i ddenu cyfranogwyr, ac yn bwysicach i gynnal y gweithgarwch hwnnw dros gyfnod?

Enw'r grŵp	Cwestiwn 1 - Ym mha fath o weithgareddau celfyddydol rydych chi'n cymryd rhan ar hyn o bryd, er enghraifft, drama, cerddoriaeth, celf, ysgrifennu, crefftau, gwneud ffilm, dawnsio?
Cofio - Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Dosbarthiadau dawns a chadw'n heini.
Cyrraedd y Nod - Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Amrywiaeth o wahanol fathau o gerddoriaeth, o ganu'r gitâr, y delyn, y piano, drymiau, canu a rapio. Maent hefyd wedi gwneud dawns, peintio a chrefftau. Yn ddiweddar maent wedi perfformio yn y gwobrau LAC (plant sy'n cael gofal).
Flippers - Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Dawns, 'breakdancing', dawnsio stryd (rhywfaint ohono yn yr ysgol). Mae rhai o'r grwpiau'n canu offerynnau fel y fiolín a'r piano, a nifer ohonynt yn mynd ar y geidiaid hefyd.
Threads in Time - Canolfan Grefft Rhuthun	Celfyddyd cerameg a thecstilau gan mwyaf. Soniodd rhai am bryderon am aelodau eraill o'r teulu a oedd yn ymwneud mewn mathau eraill - theatr a dawns yn arbennig.
Prometheus - Galeri	Hwn oedd yr unig grŵp dawns y gwyddai'r grŵp amdano yn eu hardal yn benodol ar gyfer pobl ifanc sydd ag anawsterau dysgu. Teimlent fod bod yn grŵp ar gyfer y grŵp oed hwn yn benodol yn ffactor pwysig wrth benderfynu dod.
Tonic - Galeri	Teimlai'r rhai y siaradais â nhw fod yna rai gweithgareddau oedd yn ymwneud â'r celfyddydau y gallent gymryd rhan ynddynt, ond roedd y rhan fwyaf yn dewis cymryd rhan yn y grŵp hwn yn unig.
Celf o Gwmpas	Celfyddydau gweledol, gan gynnwys peintio, darlunio, ffotograffiaeth, celfyddyd wedi'i hailgylchu, cerflunio.
Arts Alive - sesiwn gyntaf	Crochenwaith, cyrsiau celf yn unig. Ni wyddent am unrhyw gyrsiau eraill y gallent fynd iddynt ar wahân i'r rheini yng nghanolfannau Arts Alive, ac nid yw'r rheini am ddim.
Arts Alive - ail sesiwn	Crochenwaith, darlunio hamdden, peintio, crefftau wedi'u hailgylchu. Gweithio fel tiwtor yn dysgu crefftau, peintio a chrochenwaith. Gweithio fel seicolegydd ac yn hoffi defnyddio celf fel therapi yn fy sesiynau.
Arts 4 Wellbeing	Nid oedd y rhan fwyaf o'r grŵp yn cymryd rhan mewn unrhyw weithgareddau eraill am nad oeddent yn gwybod am rai eraill. Roeddent yn gwybod am theatr ieuencid a byddai rhai o'r plant yn mynd yno.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 2 – Pam rydych chi'n cymryd rhan mewn gweithgareddau celfyddydol?
Cofio – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Mae cwmni'n ffactor pwysig; mae'n annog pobl hŷn i ddod allan, i gadw'n brysur yn gorfforol ac i barhau'n aelodau gweithgar o'r gymuned. Mae cael lle diogel i ddod i gymdeithasu, gwneud ffrindiau, adeiladu hyder, a chael lle hwyliog i fynd yn rheswm pwysig.
Cyrraedd y Nod – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	<p>Eu prif reswm dros fwynhau cymryd rhan mewn gweithgareddau celf yw cael cymdeithasu â phobl newydd, a siarad â phobl na fyddent fel arall yn cysylltu â nhw. Maen nhw'n cael hwyl wrth wneud hynny, ac mae'n helpu i'w cadw allan o helynt, oherwydd pe na baen nhw'n cymryd rhan yn y gweithgareddau grŵp hyn, byddent yn loetran ac yn yfed ar y stryd gyda'u ffrindiau. Mae hyn yn mynd â nhw allan o'r tŷ, ac mae'n ffordd wych o wneud ffrindiau newydd gan nad oes llawer iawn o bethau eraill i'w gwneud yn yr ardal.</p> <p>Mae gweithwyr ieuenctid wrth law i siarad â nhw, ac mae'n hawdd trafod materion a phroblemau personol sy'n eu hwynebu gyda nhw.</p> <p>Maen nhw hefyd yn gallu ennill cymwysterau fel OCN, y maen nhw'n credu a fydd yn eu helpu i gael gwaith yn y dyfodol.</p> <p>Roedd y grŵp yn credu mai dim ond math arall o weithgaredd a oedd ar gael iddyn nhw oedd cymryd rhan yn y celfyddydau, fel chwaraeon tîm, a gweithgareddau awyr agored fel cerdded, dringo creigiau, marchogaeth a go-cartio. Roedd y merched yn y grŵp yn arbennig o hoff o'r gweithgareddau artistig, yn enwedig yr elfen gerddorol.</p> <p>Ymhlith manteision cymryd rhan mewn gweithgareddau artistig yn hytrach na mathau eraill o weithgareddau maen nhw wedi'u gwneud yn y gorffennol roedd adeiladu hyder a dysgu pethau newydd.</p>
Flippers – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	<p>Hoffi gwneud ffrindiau newydd a chymdeithasu. Roeddent yn dweud bod prosiect Flippers yn hwyl am eu bod yn hoffi dawnsio, yn gwneud nifer o wahanol fathau o ddawnsio ac yn cael eu hannog i ddefnyddio'u syniadau eu hunain y gellir eu defnyddio mewn perfformiadau.</p> <p>Mae grŵp Flippers hefyd yn ymwneud â chynorthwyo'r oedrannau iau yn eu dosbarthiadau. Maen nhw'n helpu gyda grŵp Tiny Steps, sef dosbarth dawns i blant 4 i 6 oed. Maen nhw wrth eu bodd yn gwneud hynny gan eu bod yn eu dysgu i ddawnsio, maent yn ei werthfawrogi fel profiad da at y dyfodol, a dywedasant fod aelodau'r grŵp eu hunain yn hoffi cael pobl sy'n nes at eu hoed hwy i'w</p>

	<p>dysgu a dangos iddyn nhw beth i'w wneud.</p> <p>Mae mwyafrif y grŵp yn dod er pan oeddent yn 3 oed.</p>
Threads in Time – Canolfan Grefft Rhuthun	<p>Yn gyffredinol er mwyn cwrdd â phobl o feddwl tebyg ac i gymdeithasu. Roedd teimlad hefyd fod hyn yn fath o addysg ym myd y celfyddydau ac y gallent ddysgu gan yr arbenigwyr sy'n dod i roi'r darlithiau.</p> <p>Teimlai nifer fod cymryd rhan yn y grŵp hwn yn ffordd o gadw'u meddyliau'n effro, a'i fod yn rhywbeth newydd iddynt ei ystyried a'i ddysgu.</p>
Prometheus - Galeri	<p>Y prif reswm a roddwyd dros fynd i'r sesiynau hyn oedd cael cymdeithasu â phobl o oed tebyg a heb deimlo'n wahanol neu ar y cyrion. Roeddent yn gyfle iddynt gwrdd â phobl newydd a gwneud ffrindiau.</p> <p>Roedd cymryd rhan yn Prometheus hefyd yn gyfle i'r bobl ifanc fod yn ffit a chadw'n heini, a hynny o les i'w ffitrwydd corfforol.</p> <p>Dywedodd y gofalgwyr y bŵm yn siarad â nhw nad oedd llawer o gyfleoedd i grwpiau o bobl ifanc sydd ag anableddau yn yr ardal hon. O'r herwydd roeddent wedi'u cyfyngu o ran dewis, ac felly'r rheswm pam roeddent yn cymryd rhan yn y gweithgaredd hwn oedd diffyg dewisiadau.</p>
Tonic - Galeri	<p>Y prif reswm dros gymryd rhan yn y gweithgaredd hwn oedd er mwyn mynd allan o'r tŷ'n rheolaidd, cwrdd â ffrindiau a siarad am y newyddion diweddaraf. Roedd yn rhywbeth roeddent yn edrych ymlaen ato bob mis.</p>
Celf o Gwmpas	<p>Mae cymryd rhan mewn gweithgaredd grŵp yn caniatáu i'r cyfranogwyr gryfhau o ran hyder. Gallant ddysgu sgiliau newydd a rhannu profiad. Mae'r grŵp hwn yn rhan o raglen i ddysgu sut i'w hyrwyddo'u hunain fel artistiaid, sut i redeg gweithdai a sut i ddod o hyd i'w cyllid eu hunain a'u potensial i ennill. Mae cwrdd fel grŵp yn caniatáu iddynt rannu syniadau ac archwilio ffyrdd newydd o weithio gyda'r defnyddiau ac archwilio dulliau newydd. Drwy rannu eu sgiliau a helpu eraill maent wedi cael yr hyder a'r cyfle i greu bywyd gwell iddynt eu hunain.</p> <p>Pwysleisiodd y grŵp yr angen am fod yn rhan o'r grŵp gan eu bod i gyd yn byw yng nghefn gwlad, ac nid oes gan rai yr un cyfle arall i gwrdd â phobl. Mae bod yn ynysig yng nghefn gwlad yn ffactor pwysig sy'n achosi iselder ac yn creu diffyg ysgogiad. Mae celf yn therapi sy'n rhoi llais iddynt ac yn caniatáu iddynt fynegi eu teimladau.</p>
Arts Alive – sesiwn gyntaf	<p>Diddorol, teimlad o gymuned, lles meddyliol a chorfforol. "Mae'n fy helpu i fynd i'r afael ag agoraffobia, ac mae'n fy ngorfodi i fynd allan o'r tŷ". Cwrdd â phobl wahanol na fyddent fel rheol yn cysylltu â nhw. Mae pobl â'r un problemau yn deall, a "gallaf fod yn fi fy hun", dim</p>

	beirniadaeth pan fyddant yn dod yma. Yn eu helpu i reoli eu tymer, yn rhoi strwythur i'w diwrnod. Pwrpas mewn bywyd. Yn datblygu sgiliau artistig yn ogystal â sgiliau cymdeithasol.
Arts Alive – ail sesiwn	Mae'n rhoi rhyddid mynegiant. Mae'n rhoi teimlad o les personol.
Arts 4 Wellbeing	Dywedodd nifer o bobl eu bod yn cymryd rhan yn y gweithgaredd grŵp am ei fod yn gadael iddynt fod "yn hwy eu hunain". Roeddent yn ei ddefnyddio fel cam tuag at addysg uwch. Roedd yn rhoi iddynt y sgiliau i gymryd rheolaeth dros eu bywydau eu hunain. Roedd yn eu galluogi ac yn ffordd i mewn i waith. Maent yn mwynhau'r cyfle i rannu profiadau a dysgu bod gan bobl eraill yr un problemau â hwy eu hunain. Roedd hyn yn caniatáu iddynt gwrdd â ffrindiau newydd a phobl o feddwl tebyg. Roedd hefyd yn herio'u rhagfarnau a'u cred am bobl eraill yn y gymuned, ac felly'n rhoi iddynt y cyfle i adeiladu ymdeimlad o gymuned. Roedd yn gyfle iddynt fynegi eu teimladau ac wynebu problemau mewn amgylchedd diogel a chroesawgar. Roedd yn eu helpu i gynyddu eu hyder. Roedd pobl o oedrannau cymysg yn y grŵp ac roedd yn gyfle i'r aelodau gwrdd â thrigolion hŷn yn y gymuned. Roedd yn ddihangfa iddynt o fywyd pob dydd.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 3 a) – A yw darpariaeth ar gyfer y celfyddydau wedi'i dileu yn eich ardal oherwydd toriadau yn y gyllideb?
Cofio – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Roeddent yn arfer cymryd rhan mewn dosbarthiadau cyfrifiadurol a ffotograffiaeth ddigidol, a oedd ar gael yn ddi-dâl. Fodd bynnag, mae'r ddau wedi cau yn y ddwy flynedd diwethaf oherwydd diffyg cyllid.
Cyrraedd y Nod – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Nid oeddent yn ymwybodol o doriadau cyllido a'r ffordd y gallant fod wedi effeithio arnynt neu beidio.
Flippers – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Ni wyddent am ddim effeithiau, ond soniodd un aelod ei bod wedi arfer mynd i ddosbarth dawnsio stryd yng Nghanolfan Chwaraeon Ystrad unwaith yr wythnos ond bod hwnnw wedi dod i ben 3 blynedd yn ôl. Gall hynny fod wedi digwydd oherwydd cyllido neu beidio.
Threads in Time – Canolfan Grefft Rhuthun	<p>Dywedai'r mwyafrif eu bod wedi clywed am doriadau yng nghyllideb y celfyddydau, ond ni themlent fod hyn wedi effeithio arnynt ryw lawer.</p> <p>Teimlai nifer mai cyllid cymunedau a gwirfoddolwyr oedd yn ymwneud â'r mwyafrif o brosiectau roeddent yn gwybod amdanynt/yn cymryd rhan ynddynt, a'u bod yn dal yn weithgar, e.e. côr lleol/grwpiau dawns. Teimlent, fodd bynnag, fod toriadau yn y gyllideb efallai'n effeithio ar y prosiectau mwy o faint a oedd yn cynnwys mwy o bobl.</p>
Prometheus - Galeri	<p>Gan fod cyllid prosiect Prometheus i ddod i ben ymhen ychydig wythnosau, teimlai'r grŵp fod hyn wedi cael effaith uniongyrchol ar y bobl ifanc a gymerodd ran, gan na fyddai'r grŵp hwn ar gael iddynt mwyach i fynd iddo.</p> <p>Roedd y bobl ifanc y bŵm yn siarad â hwy yn llawn canmoliaeth i brosiect Prometheus, a themlent y byddai bwlch mawr yn eu bywydau ar ôl i'r prosiect ddod i ben.</p>
Tonic - Galeri	Nid oedd y grŵp yn ymwybodol o ddim darpariaeth benodol ar gyfer y celfyddydau a oedd wedi'i dileu yn eu hardal. Credent, fodd bynnag, mai eu diffyg gwybodaeth oedd yn gyfrifol am hynny, nid am nad oedd dim enghreifftiau.
Celf o Gwmpas	Maent wedi sylwi bod llai o gyfleoedd i fynychu prosiectau nag a fyddai ar gael gynt. Mae'n ymddangos bod mwy o hyrwyddo cyrsiau ar-lein nag mewn cylchlythyrau a hysbysebion am gyrsiau sy'n cael eu rhedeg. Maent wedi gweld Cyngor y Celfyddydau'n rhoi ei arian ar "geffylau sicr"

	yn hytrach nag ar annog artistiaid newydd nad ydynt yn gyfarwydd iddo. Roedd rhywfaint o gyllido wedi'i ddileu a oedd i gael ei ddefnyddio i sefydlu man canolog ar gyfer darparu rhaglenni celfyddydol.
Arts Alive - sesiwn gyntaf	Nid oedd dim ar gael yn Llandrindod, a thybir bod hyn am nad oedd dim cyllid.
Arts Alive - ail sesiwn	Fel gweithiwr proffesiynol, mae'n anodd denu cyllid ar gyfer datblygu celfyddydau cymunedol. Mae'n arbennig o anodd i sefydliadau bach.
Arts 4 Wellbeing	Maent yn ymwybodol y gall y grŵp hwn bara am ddim ond 10 wythnos ac nad oes dim rhagor o gyllid i'r grŵp allu parhau.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 3 b) – Os felly, sut mae hyn wedi effeithio arnoch?
Cofio – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Nid yw hyn wedi cael effaith fawr arnynt, gan fod pawb a arferai ddod i'r dosbarthiadau hyn nawr yn mynd i Cofio. Fodd bynnag, nid yw'r cyrsiau hyn ar gael yn yr un ardal.
Cyrraedd y Nod – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	
Flippers – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Roedd yn golygu nad oedd hi'n cymryd rhan mewn dosbarth celfyddydau cyn ymuno â'r dosbarth hwn tua blwyddyn yn ôl, ar ôl iddi glywed amdano drwy ffrind.
Threads in Time – Canolfan Grefft Rhuthun	
Prometheus - Galeri	
Tonic - Galeri	
Celf o Gwmpas	Nid oedd pawb a oedd yn cymryd rhan yn gallu defnyddio'r rhyngrwyd, naill ai oherwydd cyfyngiadau ariannol neu oherwydd eu lleoliad. Golyga hynny nad oes ganddynt yr un mynediad i allu cael gwybod beth sy'n mynd ymlaen, ac felly maent yn colli cyfleoedd. Roedd rhai o'r artistiaid wedi gwneud cais am gyllid ac wedi'u gwrthod am nad oedd digon o arian ar gael ar gyfer eu math hwy o brosiect/cynnig. Rhoddwyd y gorau i'r prosiect ynghylch cael man canolog gan fod y cyllid wedi'i ddileu.
Arts Alive – sesiwn gyntaf	Yn gorfod teithio ymhell i gael unrhyw beth. Yn dibynnu ar bobl i roi lifft imi, neu ni fyddaf yn gallu mynd i'r cwrs.
Arts Alive – ail sesiwn	Yn methu â pharhau'r cyrsiau. Nid yw'r cyllid yn rhoi'r rhyddid i ddarparu rhai cyrsiau oherwydd y cyfyngiadau yn y meini prawf. Gall fod yn anodd bodloni'r meini prawf pan fyddwn am wneud cwrs sy'n gwrs diddordeb ond sy'n gallu gwella sgiliau eraill.

Arts 4 Wellbeing	Wedi colli'r cyfle i wirfoddoli ar grwpiau yn y dyfodol ac felly adeiladu sgiliau'n arwain at waith. Ni fyddant yn gallu casglu profiadau. Mae rhai wedi dweud y byddan nhw, cyn gynted ag y bydd y cwrs yn gorffen, yn dechrau encilio o'r byd eto.
------------------	--

Enw'r grŵp	Cwestiwn 4 – A ydych yn credu bod gan bobl ddigon o gyfle i gymryd rhan mewn gweithgareddau celfyddydol yn eich ardal?
Cofio – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	<p>Nac ydw – nid oes llawer o weithgareddau ar gael i'r ystod oed hwn yn yr ardal, ar wahân i Cofio a chorau lleol.</p> <p>Nid oes gan rai pobl yr amser i gymryd rhan mewn prosiectau celfyddydol, ac mae ganddyn nhw lai o arian i wneud hynny. Nid yw rhai pobl hŷn yn hoff iawn o adael y tŷ, ac roedd y grŵp yn credu bod bod yn ynysig yn rhwystr mawr, ynghyd â theimlo nad yw gweithgareddau corfforol yn addas ar gyfer pobl hŷn. Mae hyrwyddo'n bwysig er mwyn cywiro hyn.</p> <p>Cred y grŵp fod yna gyfrifoldeb i ddenu pobl i gymryd rhan yn y gweithgaredd y byddent yn hoffi ei wneud, a bod dewis yn hollbwysig wrth ddenu pobl i gymryd rhan. Maen nhw hefyd yn gwneud cysylltiad rhwng y dewisiadau sydd ar gael, cyfranogi a'r sgiliau y gall pobl eu datblygu (h.y. ffotograffiaeth ddigidol a chyfrifiadureg – sgiliau nad yw llawer o bobl hŷn yn meddu arnynt efallai).</p>
Cyrraedd y Nod – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	<p>Pan ofynnwyd beth fyddent yn ei wneud pe na baen nhw'n dod yma, awgrymodd y grŵp mai ambell glwb ieuenctid yn unig a fyddai ar gael ar eu cyfer. Roedd nifer o'r grŵp wedi mynd i glybiau ieuenctid, ond nid oedd yr un ohonyn nhw'n mynd mwyach oherwydd bod pobl eraill yn ymddwyn yn "wirion", a chan nad oedd yno ychwaith ddigon o weithgareddau wedi'u trefnu, fel sydd yn Cyrraedd y Nod. Yn eu hystod oed hwy gallent fynd ddwywaith yr wythnos, ond nid yw'r mwyafrif ohonynt yn mynd o gwbl.</p> <p>Awgrymodd un o'r grŵp fod nifer o swyddfeydd heddlu yn yr ardal, ond nid oedd unman i bobl ifanc fynd. Awgrymodd na fyddai angen cael cynifer o swyddfeydd heddlu pe bai gan bobl ifanc bethau i'w gwneud a manau iddynt fynd i'w cadw allan o helynt.</p> <p>Mae yna glybiau pêl-droed lleol, ond maent yn eithriadol o boblogaidd, sy'n golygu na all y mwyafrif o bobl ifanc gymryd rhan yn rheolaidd. Felly, mae rhestr aros hir i ymuno â'r timau. Mae un aelod o'r staff yn gwirfoddoli fel hyfforddwr pêl-droed dan 16 yn yr ardal, ac mae ganddo 157 o aelodau dan 16 oed ar ei lyfrau.</p> <p>Teimlai rhai o'r merched fod timau chwaraeon i ferched yn rhy elitaidd (yn yr ysgol a'r tu allan), ac yn gwneud i ferched nad oeddent yn credu eu bod yn arbennig o dda yn y gêm deimlo'n ofnus ynghylch ymuno.</p>
Flippers –	Teimlad cyffredinol fod pethau i'w gwneud yn yr ardal, fel

<p>Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf</p>	<p>côr, dosbarth Flippers, a mathau eraill o gyfranogi fel clybiau ieuenctid a chodi hwyl.</p> <p>Roeddent yn eithaf beirniadol o glybiau ieuenctid lleol. Gwyddai'r rhan fwyaf o'r grŵp ble roeddent ac ar ba nosweithiau y gallant fynd, ond maent yn dewis peidio â mynd am nad yw'r clybiau'n trefnu digon o raglenni a gweithgareddau iddynt. Soniodd un ferch mai dim ond criw o bobl yn tindroi sydd yno, yn wahanol i Flippers, lle mae rhywun yn dweud wrthynt beth i'w wneud; mae ganddynt bethau penodol i'w gwneud wrth ddod i mewn, ac ar y cyfan mae strwythur da i hyn. Maent yn hoffi cael amgylchedd strwythuredig fel hynny.</p>
<p>Threads in Time - Canolfan Grefft Rhuthun</p>	<p>Roedd y teimlad fod rhaniad Gogledd - De o ran darpariaeth yn thema a glywyd gan lawer.</p> <p>Wedi dweud hynny, credai nifer fod cyfleoedd wedi gwella yn yr 20 mlynedd diwethaf. Soniodd nifer am eu hymweliad â Lerpwl neu Fanceinion i gymryd rhan mewn gweithgaredd artistig gan nad oedd dim cyfle yng Ngogledd Cymru.</p>
<p>Prometheus - Galeri</p>	<p>Teimlai'r grŵp fod diffyg cyfleusterau perthnasol i grwpiau sydd ag anabledau difrifol gymryd rhan yn y celfyddydau. Amrywiai hynny o gyfleusterau ymarferol fel toiledau / cyfleusterau ymolchi i brinder hyfforddwy ac athrawon cymwys.</p> <p>Teimlai'r grŵp hefyd fod y niferoedd a oedd yn cymryd rhan wedi disgyn yn sylweddol, yn bennaf oherwydd toriadau cyllideb mewn meysydd eraill. Rhoddwyd enghraifft am berson ifanc a arferai ddod i'r grŵp yn rheolaidd ac a oedd yn gorfod cael cymorth gan 2 ofalwr. Oherwydd toriadau cyllideb, fodd bynnag, un gofalwr yn unig oedd ganddi nawr, ac felly ni allai ddod mwyach.</p> <p>Teimlai'r grŵp nad oedd digon o ddarpariaeth na chyfle i bobl ag anghenion cymhleth yng Ngogledd Orllewin Cymru.</p> <p>Wedi dweud hynny, dywedodd y grŵp eu bod yn credu bod diffyg gwybodaeth yn gyffredinol am gyfleoedd a oedd ar gael, ac y dylai grwpiau a sefydliadau weithio gyda'i gilydd i hyrwyddo.</p>
<p>Tonic - Galeri</p>	<p>Roedd barn y grwpiau'n amrywio ar y mater hwn; roedd rhai yn dweud bod digon o gyfle ond nad oeddent yn cymryd rhan am nad oeddent yn dymuno gwneud hynny.</p> <p>Teimlai eraill fod diffyg cyfleoedd yn benodol ar gyfer y genhedlaeth hŷn. Ar yr un pryd, fodd bynnag, roeddent yn cydnabod y gallai fod yn fater o ddiffyg ymwybyddiaeth ar</p>

	<p>eu rhan hwy.</p> <p>Pan ofynnwyd ble byddent yn mynd i gael gwybod am y cyfleoedd hyn, roedd y rhan fwyaf yn ansicr ac yn credu y byddent yn dibynnu, debyg iawn, ar glywed gan eraill neu gan ffrindiau i ddweud wrthynt.</p>
Celf o Gwmpas	<p>Er y gall fod cyfleoedd ar gael, nid ydynt bob amser yn cael eu hyrwyddo'n eang (gweler y nodyn am y rhyngrwyd), sy'n golygu nad oes cyfle bob amser i gymryd rhan. Mae'r rhaglenni'n ddarniog iawn ac mae hynny'n achosi problemau o ran parhad. Nid oes lle canolog i fynd, sy'n gallu atal pobl rhag dymuno mynd. Mae pobl yn gweld canolfan gelfyddydau yn rhwystr, a chan nad oes rhaglenni'n digwydd mewn mannau pob dydd, "arferol", mae hynny'n golygu efallai na fydd pobl yn cymryd rhan am eu bod yn credu nad yw'n addas iddynt.</p> <p>Teimlai'r grŵp yn gryf fod angen gwneud mwy o waith i ddarparu rhaglenni mewn mannau lle gall pobl eu cyrraedd.</p>
Arts Alive – sesiwn gyntaf	<p>Na. Gan mai cymuned wledig yw hon, mae'n anodd iawn cychwyn pethau a'u cynnal. Mae angen nifer penodol o bobl i fynychu dosbarthiadau er mwyn iddynt fod yn ymarferol. Mae hyn yn golygu nad oes digon o ddosbarthiadau'n cael eu cynnal ar gyfer grwpiau bach o bobl sydd â diddordeb.</p>
Arts Alive – ail sesiwn	<p>Na. Mae costau teithio a chludiant cyhoeddus anaml yn atal nifer o bobl rhag gallu mynd i weithgareddau celfyddydol mewn ardaloedd gwledig. Mae llawer o bobl yn methu bodloni'r meini prawf ar gyfer y cyrsiau sy'n cael eu cynnal. Er enghraifft, gall cwrs fod yn targedu pobl ifanc ddi-waith, gan olygu nad oes dim cyllid ar gael ar gyfer aelodau hŷn y gymuned. Mae hyn yn digwydd yn gynyddol. Mae llawer o bethau'n digwydd, ond nid ydynt bob amser yn cael eu hysbysebu yn y mannau perthnasol er mwyn denu grwpiau penodol o bobl. Rhai byr iawn yw nifer o'r cyrsiau celf ac nid ydynt yn cyd-fynd ag amserlenni teuluoedd, ac ati. Ystyrir mai pethau ar gyfer y dosbarth canol uwch yw llawer o weithgareddau celfyddydol ac mae hyn yn troi pobl i ffwrdd rhag ymuno.</p>
Arts 4 Wellbeing	<p>Nid oes digon o gyfleoedd ar gael. Mae angen darparu mwy o weithgareddau celfyddydol yn yr ysgol. Ychydig weithgareddau sydd i oedolion gymryd rhan ynddynt, yn enwedig yn achos y grŵp hwn, gan fod ganddynt gan mwyaf gyfrifoldebau gofal plant sy'n golygu eu bod yn llai abl i gymryd rhan.</p>

Enw'r grŵp	Cwestiwn 5 – A fyddai unrhyw beth yn eich helpu i gymryd mwy o ran yn y celfyddydau?
Cofio – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	<p>Gallu cael cludiant – mae cael teithio am ddim ar fysiau yn hanfodol iddynt allu mynd o gwmpas. Byddai dileu hynny'n achosi problemau mawr gan olygu y byddai nifer o bobl hŷn yn ynysig.</p> <p>Mae ar bobl angen amrywiaeth o ddewisiadau er mwyn denu eu diddordeb yn y lle cyntaf. Mae'r grŵp hwn wedi hen sefydlu a'r aelodau'n ffrindiau agos, ond i'r rhieni nad ydynt yn cymryd rhan ar hyn o bryd, yn enwedig mewn gweithgareddau celfyddydol, mae arnynt angen dewis er mwyn eu hannog i gymryd rhan am eu bod yn mwynhau math arbennig o gelfyddyd. Bydd hyn wedyn yn arwain at fanteision eraill, fel y soniwyd yn gynharach.</p> <p>Ystyrir bod rhai dosbarthiadau celfyddydol yn rhy broffesiynol ac yn canolbwyntio mwy ar y canlyniad yn y diwedd (tystysgrif/TGAU/Safon Uwch) nag ar y mwynhad.</p>
Cyrraedd y Nod – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	<p>Mwy o ddewis. Ar hyn o bryd maent yn gwneud beth bynnag sydd ar gael, a phe bai rhagor o bethau ar gael, byddent yn cymryd mwy o ran. Pwysleisiodd y merched nad ydynt yn gwneud digon o weithgarwch corfforol; felly, credid bod dosbarthiadau dawn ac yn y blaen yn ffordd dda o gadw'n heini a chael hwyl. Byddent yn hoffi gwneud pethau mwy cyfoes fel ffotograffiaeth, celfyddyd graffiti a <i>parkour</i>/rhedeg rhydd, sydd ar gael yng Nghaerdydd yn unig.</p> <p>Eto, roedd y grŵp yn edrych ar gyfranogi yn y celfyddydau yn yr un ffordd i raddau helaeth ag y maent yn edrych ar unrhyw fath arall o weithgaredd, a byddent yn hoffi cael mwy o ddewis yn gyffredinol yn eu hardal leol, fel timau chwaraeon, nofio a gweithgareddau corfforol eraill.</p>
Flippers – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Byddai mwy o ddewis yn gyffredinol yn cael croeso, ond ni thynnwyd sylw at ddim byd yn benodol.
Threads in Time – Canolfan Grefft Rhuthun	<p>Roedd mwy o gyhoeddusrwydd am bethau a oedd yn digwydd i'w weld yn rhywbeth roeddent yn cytuno a fyddai'n denu mwy o gyfranogi, a byddai hefyd yn ennyn diddordeb a phresenoldeb gan gynulleidfa oedd newydd.</p> <p>Ystyrir bod cynlluniau cludiant gwledig hefyd yn rhywbeth a oedd wedi ei dreialu mewn ychydig o ardaloedd a fyddai'n</p>

	gyfle i bobl gyfranogi mwy.
Prometheus - Galeri	Roedd hwn yn gwestiwn digon anodd i'r grŵp. Fodd bynnag, mynegwyd y farn y byddai mwy o weithgareddau yn benodol ar gyfer pobl 16-25 oed sydd ag anableddau dysgu yn golygu y byddent am gymryd rhan mewn mwy o weithgareddau celfyddydol. Nid oeddent am fod yn yr un grŵp â phlant iau nac oedolion hŷn.
Tonic - Galeri	Soniodd y grŵp fod cludiant yn ffactor pwysig iddynt wrth gymryd mwy o ran yn y celfyddydau, a nifer ohonynt yn dibynnu ar ffrindiau i ddod â nhw i'r gweithgareddau hyn. Ystyriwyd bod cludiant cyhoeddus yn ddewis, ond yn aml nid yw'n mynd â hwy'n ddigon agos i'r lleoliad ac felly mae hyn yn eu hatal rhag cymryd rhan.
Celf o Gwmpas	Gallu cael cludiant. Mae Powys yn sir fawr iawn lle mae llawer o raglenni ar draws ardal wledig iawn. Nid yw bysiau'n rhedeg yn aml. Nid yw amserlenni'r bysiau yn aml yn cydreddeg ag amserlenni dosbarthiadau. Golyga hyn y gallant gyrraedd dosbarth efallai, ond ni allant gyrraedd adref ac felly ni allant fynychu. Anaml y mae trenau'n rhedeg, ac nid ydynt yn cysylltu â'r trefi cywir neu ag amserlenni dosbarthiadau.
Arts Alive - sesiwn gyntaf	Byddent yn mynd pe bai gweithgareddau'n digwydd yn ystod y dydd yn hytrach na chyda'r nos. Pe bai cymorth ar gael gyda gofal plant i bobl a allai fynd gyda'r nos yn unig. Pe bai'r gweithgareddau'n cynnwys y teulu cyfan. Pe bai'r cyrsiau'n cael eu rhedeg mewn manau lle rydym yn barod, er enghraifft clybiau ar ôl yr ysgol.
Arts Alive - ail sesiwn	Pe bai adeiladau lleol yn cael eu rhannu, fel ysgolion neu golegau, a'u cyfleusterau ar gael, fel ystafelloedd tywyll, stiwdios, stiwdios crochenwaith. Pe bai cyrsiau blasu ar gael am bris rhesymol - dim eisiau talu llawer o arian am gwrs 10 wythnos a gweld wedyn nad dyna'r peth iddynt hwy ac yn methu â chael eu harian yn ôl. Pe baent yn gallu symud arian o un cwrs i gwrs arall os nad dyna'r cwrs iawn iddynt. Pe bai pethau'n cynnwys yr holl deulu. Achrediadau, tystysgrifau a fyddai'n ddefnyddiol mewn bywyd bob dydd.
Arts 4 Wellbeing	Mwy o oriau, cyrsiau hirach (dim ond 10 wythnos yw hwn), cyrsiau dilyn ymlaen, amserau gwahanol, yn gysylltiedig â chanolfan deuluoedd sy'n darparu cyfleusterau meithrinfa. Pe baent yn cael eu darparu mewn ardal lle maent eisoes yn cyfarfod.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 6 – Beth allai eich atal rhag cymryd rhan mewn gweithgareddau celfyddydol (er enghraifft, mynediad)?
Cofio – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Diffyg gallu defnyddio cludiant cyhoeddus. Cyfleusterau i gynnal sesiynau; soniwyd bod Cymunedau'n Gyntaf ar hyn o bryd yn talu cyfran o'r rhent yn Nhŷ Teifi yn y Maerdy, ac yno maent yn cynnal eu sesiynau. Pe baent yn penderfynu peidio â thalu rhent, neu pe bai'r adeilad yn cau am unrhyw reswm arall, ni fyddai dim cyfleusterau eraill yn yr ardal a byddai hynny'n ei gwneud yn amhosibl cyfranogi.
Cyrraedd y Nod – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Mae cludiant yn broblem, ac o gofio oed y grŵp mae problemau o ran cael rhieni i ganiatáu iddynt deithio ar ôl iddi dywyllu, a bod allan ar ôl amser ysgol.
Flippers – Celfyddydau Cymunedol Rhondda Cynon Taf	Ni soniwyd am ddim problemau mynediad; ni nodwyd yn benodol fod cludiant yn broblem. Roedd gan nifer o'r grŵp drefniadau gydag aelodau eraill o'r teulu.
Threads in Time – Canolfan Grefft Rhuthun	Ym marn y grŵp, cost yn sicr oedd y rheswm pennaf a allai o bosibl eu hatal rhag cyfranogi yn y dyfodol – costau cludiant, costau parcio ceir, costau mynychu.
Prometheus - Galeri	<p>Ystyriwyd bod cludiant yn un o'r prif resymau sy'n eu rhwystro rhag cyfranogi gan fod pob aelod o'r grŵp yn dibynnu ar gael rhywun i ddod â nhw i'r gweithgaredd, boed yn aelod o'r teulu neu'n ofalwr penodol. Nid oedd cludiant cyhoeddus yn ddewis ymarferol i'r grŵp hwn oherwydd eu hanghenion.</p> <p>Ffactor arall a fyddai'n eu rhwystro rhag mynychu fyddai pe bai eu gofalwyr yn dweud nad oeddent/na allent ddod i'r gweithgarwch, oherwydd ni allai'r bobl ifanc ddod ar eu pen eu hunain.</p>
Tonic - Galeri	
Celf o Gwmpas	Diffyg cludiant cyhoeddus a chost cludiant cyhoeddus. Diffyg hyder i fynd i ddosbarth ffurfiol. Diffyg mynediad i'r rhynggrwyd (mae'r rhan fwyaf o bethau'n cael eu cyhoeddi ar y rhynggrwyd erbyn hyn), diffyg cefnogaeth bersonol i fynd i'r cyfarfod cyntaf. Diffyg rhwydweithio. Heb rhwydweithio personol mae rhai pobl nad ydynt yn gwybod beth sydd ar gael. Diffyg cefnogaeth ariannol i redeg gweithdai pan fydd y niferoedd yn rhy fach.
Arts Alive –	Costau ychwanegol darparu gofal plant, diffyg hyder, costau

sesiwn gyntaf	teithio.
Arts Alive - ail sesiwn	Costau teithio, pellter teithio, costau ychwanegol i ymuno. Diffyg hyder y bydd y cwrs yn arwain at bethau eraill.
Arts 4 Wellbeing	Cludiant cyhoeddus - diffyg bysiau, yn rhy ddrud, nid yw amserlenni'n cydreddeg ag amserau cyrsiau. Cyrsiau'n rhy bell i ffwrdd (nifer o gymunedau gwledig heb gyfleusterau). Diffyg cefnogaeth gan y teulu.

Ymchwiliad i Gyfranogiad yn y Celfyddydau yng Nghymru – Adborth sefydliadau

Y Rhwydwaith Sector Gwirfoddol i Bobl Groenddu Cymru (BVSNW), Caerdydd

Corff mantell yw'r Rhwydwaith Sector Gwirfoddol i Bobl Groenddu Cymru sy'n cynrychioli ac yn hyrwyddo buddiannau cymunedau Pobl Dduon a Lleiafrifoedd Ethnig a'r sector gwirfoddol Pobl Dduon a Lleiafrifoedd Ethnig yng Nghymru.

Dyddiad

16 Mawrth 2012

Niferoedd

Roedd BVSNW wedi gwahodd croestoriad o sefydliadau a chyfranogwyr i ddod i'r sesiwn. Daeth cyfanswm o 7 o bobl i'r sesiwn, i gyd yn cynrychioli grwpiau a sefydliadau celfyddydol. Yn eu plith roedd y Cwmni Celfyddydau Diwylliannol Romani, Respect, Sound Progression, India Dance Wales, BVSNW a'r Gymuned Ffilipino.

Celf o Gwmpas, Powys

Dyddiad

16 Mawrth 2012

Arts 4 Wellbeing – Caerfyrddin

Dyddiad

15 Mawrth 2012

Enw'r grŵp	Cwestiwn 1 – Pa grwpiau o bobl sy'n cymryd rhan yng ngweithgareddau celfyddydol eich sefydliad?
BVSNW	Lleiafrifoedd ethnig, gan gynnwys y gymuned Ffilipino, teithwyr Sipsi Romani, ysgolion, cymunedau lleol. Amrywiaeth eang o oedrannau, a chefnidiroedd diwylliannol amrywiol.
Celf o Gwmpas	Oedolion a phobl ifanc sydd ag anawsterau dysgu o bob rhan o Bowys. Ysgolion ac unedau arbennig, artistiaid sydd ag anawsterau dysgu a phroblemau iechyd meddwl.
Arts 4 Wellbeing	Amrywiaeth helaeth o bobl. Yn bennaf o ran isaf y raddfa gymdeithasol, grwpiau nad ydynt yn economaidd weithgar, gan gynnwys pobl ifanc wedi'u dadrithio, pobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant, unedau atgyfeirio disgyblion, gwasanaethau prawf, mamau sengl, cleientiaid iechyd meddwl, pobl sy'n camddefnyddio sylweddau, gwasanaethau cymdeithasol, a'r henoed.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 2 a) – A ydych yn credu bod newidiadau yn y gyllideb wedi effeithio ar gyfranogi yn y celfyddydau, naill ai'n gadarnhaol neu'n negyddol?
BVSNW	<p>Mae BVSNW wedi cael cynnydd bychan yn ei gyllid eleni, ond o gymharu â thoriadau blaenorol mae'n gweithredu ar lawer llai o arian nag oedd ganddo mewn blynyddoedd blaenorol. Byddant yn gallu cynrychioli pobl ar draws Cymru lawer yn well oherwydd y cynnydd hwn. Roedd cyllidebau tynn gynt yn golygu eu bod yn canolbwyntio'n helaeth iawn ar Gaerdydd.</p> <p>Mae'r newidiadau mewn cyllidebau eleni wedi bod yn gadarnhaol i'r Rhwydwaith.</p>
Celf o Gwmpas	<p>Heb weld toriadau'n bersonol. Maent yn gwybod am grŵp sy'n methu dod â grŵp i'r dosbarthiadau mwyach oherwydd toriadau yn y gyllideb mewn meysydd eraill (costau cludiant i ddod i'r dosbarth). Tystiolaeth lafar yw hyn ac maent yn gweld bod y mwyafrif o bobl sy'n mynychu eu rhaglenni yn cael eu cefnogi gan y teulu ac felly'n dal i allu dod.</p> <p>Maent wedi cael symiau cynyddol o arian loteri. Maent wedi elwa o gronfa newydd gan Gyngor y Celfyddydau, a elwir yn Gamau Creadigol, sydd â'r nod penodol o fynd i'r afael â bylchau yn y ddarpariaeth ar gyfer grwpiau ar y cyrion.</p> <p>Maent yn cael cefnogaeth dda gan Gyngor Sir Powys hefyd. Maent yn gwybod am leoliad yn yr ardal sy'n cael ei fygwth gan doriadau, a hynny felly'n lleihau'r posibilrwydd i'w cyfranogwyr arddangos eu gwaith.</p>
Arts 4 Wellbeing	Ydynt. Ychydig gyllid sydd ar gael nawr. Mae'r celfyddydau uchel yn gallu cael cyllid yn hawdd iawn, ond mae'r celfyddydau ar lawr gwlad yn ei chael yn anodd cael cyllid am amrywiol resymau, sef: methu treulio amser yn ysgrifennu cynigion am gyllid, anhawster wrth wneud i'r prosiect fod yn addas o ran maint ar gyfer y ffrwd gyllido, a diffyg profiad o ymgeisio am gyllid.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 2 b) – A ydych yn credu bod hyn wedi effeithio ar rai grwpiau o bobl yn fwy nag eraill?
BVSNW	<p>Roedd pawb yn sylweddoli bod y rhain yn amserau anodd ac nad oes arian ar gael yn gyffredinol. Roedd teimlad cryf ymhlith y grŵp bod hyn wedi effeithio o'r cychwyn cyntaf ar grwpiau sy'n cael eu tangynrychioli, fel y rheini mae'r Rhwydwaith yn eu cynrychioli, ac nad yw'r newidiadau hyn mewn cyllid yn mynd i'r afael â'r problemau hyn.</p> <p>Soniodd un o'r grŵp eu bod wedi colli eu swyddfa, fod llai o staff ganddynt a llai o weithgareddau, a'u bod yn gwrthod ceisiadau am berfformiadau oherwydd nad oedd digon o arian. Nid yw hyn wedi cael sylw dros y blynyddoedd. Teimlai nifer ohonynt y dylai cyflogau staff uwch yng Nghyngor y Celfyddydau ac mewn sefydliadau celfyddydol eraill gael eu gostwng i gyfrannu at y diffyg cyllid.</p> <p>Mae'r effaith ar sefydliadau eraill y tu allan i'r rhai sy'n cael eu cynrychioli gan BVSNW hefyd i'w themlo ar grwpiau lleiafrifoedd ethnig, gan eu bod weithiau'n cael eu comisiynu i berfformio gan grwpiau mawr eraill. Disgwylir iddynt berfformio am arian bach o'u cymharu â grwpiau eraill o gefndiroedd ethnig mwy prif-ffrwd. Rhaid gwneud penderfyniad anodd yn rheolaidd: p'un ai perfformio'n rhatach/am ddim er mwyn cael mwy o gyhoeddusrwydd a chynyddu ymwybyddiaeth, ynteu wrthod perfformio am lai na'r gyfradd safonol. Mae Equity wedi awgrymu y dylent wrthod perfformio am lai na'r gyfradd sydd wedi'i gosod.</p>
Celf o Gwmpas	
Arts 4 Wellbeing	Clybiau ieuencid. Roedd y sefydliad wedi cael cais i gyflwyno prosiect penodol ond wedi methu â chael cyllid. Byddai'r prosiect wedi adeiladu darn o waith a fyddai'n effeithio ar y gymuned gyfan yn y pen draw.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 3 – A oes bylchau yn y ddarpariaeth i bobl gymryd rhan mewn gweithgareddau celfyddydol, o ran demograffeg neu'n ddaearyddol?
BVSNW	<p>Mae nifer o bobl yn y sector yn ddibynnol ar gymorth BVSNW, felly dylai'r newidiadau mewn cyllido eu galluogi i gynrychioli pobl yng Nghanolbarth a Gogledd Cymru yn well.</p> <p>Soniodd un o'r grŵp eu bod yn cael ceisiadau gan ysgolion yn y Gogledd i berfformio iddyn nhw, ond nad ydynt bob amser yn gallu gwneud hynny oherwydd y costau ychwanegol o deithio, ac ati. Mae hynny'n golygu nad ydynt yn perfformio yno gymaint ag yn y De. Mae hyn yn golygu nad yw hyrwyddo neges amrywiaeth a chynyddu ymwybyddiaeth o wahanol ddiwylliannau yn digwydd mor effeithiol ym mhob rhan o'r wlad.</p>

	<p>Dadleuwyd yn gryf nad yw'r ddarpariaeth ar gael mor eang ar gyfer lleiafrifoedd ethnig ag mewn ardaloedd eraill, ac mae cydraddoldeb yn ormod o fusnes o roi marc mewn blychau.</p> <p>Dywedodd y grŵp nad yw'r broses o gyllido ceisiadau yn gyfartal. Mae sefydliadau mawr sydd wedi cael blaenoriaeth gan Gyngor y Celfyddydau yn yr arolwg cyllido yn gallu gwneud cais i ffynonellau cyllid mawr yn ogystal â ffynonellau llai y mae grwpiau a sefydliadau llai (fel y rheini yn y grŵp ffocws hwn) yn gallu cystadlu amdanynt. Roeddent yn dweud hefyd fod sefydliadau mawr sydd â mwy o gyllideb yn cyflogi ymgynghorwyr i'w helpu wrth ysgrifennu ceisiadau, sydd o reidrwydd yn arwain ar gyfradd lwyddo uwch. Nid oes gan sefydliadau llai y gallu i wneud hynny ac felly maent ar eu colled.</p> <p>Oherwydd eu prinder adnoddau i weithio, nid oes ganddynt yr adnoddau i hyrwyddo'r hyn y byddant yn ei wneud yn y dyfodol, ac i hyrwyddo llwyddiant y gorffennol, a allai olygu bod mwy o bobl yn cymryd rhan.</p> <p>Gall awdurdodau lleol helpu darpariaeth gelfyddydol yn fawr iawn drwy ddarparu manau gwag ac ysgolion yn rhatach ar gyfer y grwpiau hyn.</p>
Celf o Gwmpas	Nid oedd barn am hyn. Maent yn mynd o gwmpas gymaint ag y gallant. Nid ydynt yn ymwybodol o unrhyw fylchau. Mae yna nifer o sefydliadau eiriolaeth.
Arts 4 Wellbeing	Mae llawer o gyllid ar gyfer grwpiau o bobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET). Mae hyn yn creu gorgyffwrdd ac yn golygu nad oes cyllid ar gael i grwpiau eraill fel yr henoed, mamau sengl (dros 25 oed), a grwpiau iechyd. Gwyliau yn y gymuned, a datblygu prosiectau celfyddydau nad ydynt yn bodloni meini prawf NEET.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 4 - A oes digon o adnoddau cyllido ar gael ar wahân i Gyngor Celfyddydau Cymru? A yw adnoddau cyllido eraill yn hygyrch?
BVSNW	<p>Roedd nifer yn y grŵp nad oeddent yn gwybod. Nid oeddent yn sicr pa ffrydiau cyllid sydd ar gael, sut i fynd atynt ac â phwy i gysylltu y tu allan i Gyngor y Celfyddydau. Teimlent nad yw'r wybodaeth ar gael yn eang.</p> <p>Awgrymodd eraill fod hyn yn dibynnu ar y math o gelfyddyd. Ychydig ffynonellau cyllid sydd ar gyfer dawn, ond os oedd hynny'n cynnwys plant, roedd digon o ddewisiadau. Soniodd un o'r grŵp ei bod wedi'i llethu wrth geisio chwilio am gyllid i'r celfyddydau ar-lein gan fod cynifer o bosibiliadau. Fodd bynnag, ar ôl iddi roi cynnig ar rai posibiliadau, daeth yn amlwg iawn mai cyfran fechan yn unig a oedd o bosibl yn gymwys. Roedd angen treulio llawer o amser a gwneud llawer o ymdrech i wneud hyn, ac nid yw grwpiau llai hyn gallu gwneud hynny.</p>

	<p>Mae yna ddiffyg eglurder am yr hyn y mae'r sawl sy'n darllen y cais yn chwilio amdano, a hwnnw yn y pen draw sy'n gwneud y penderfyniad. Yn y rhan fwyaf o achosion efallai na fydd gan yr unigolyn sy'n gweithio dros grŵp sy'n cynrychioli lleiafrifoedd ethnig yr arbenigedd i lenwi ffurflenni'n effeithiol, a hwyrach na fyddant yn gwybod ar beth i ganolbwyntio i wneud eu cais yn fwy effeithiol. Nid yw'r ffaith fod sefydliadau mwy o faint (a all fod ag adnawdd arbenigol neu'n cyflogi ymgynghorwyr i ysgrifennu ceisiadau) yn cystadlu am yr un gronfa o arian yn helpu yn hyn o beth. Mae teimlad cryf fod hyn yn elitaidd.</p> <p>Mae yna ddiffyg arweiniad ar gael i unigolion a grwpiau ynghylch ffynonellau cyllid amgen os cânt eu gwrthod gan Gyngor y Celfyddydau.</p> <p>Mae gan BVSNW rôl yn y broses o gynorthwyo'r grwpiau hyn wrth ddsbarthu cyllid.</p>
Celf o Gwmpas	<p>Na. Nid ydynt yn gallu cael arian o Gronfeydd Cymdeithasol Ewrop am eu bod yn yr amcan anghywir. Ystyrir bod Powys yn rhy gyfoethog. Nid oes ardaloedd Cymunedau'n Gyntaf ac felly ni ellir denu cyllid. Gallant fynd at Gyngor y Celfyddydau a Chyngor Sir Powys yn unig. Maent wedi troi at rywffaint o arian loteri.</p>
Arts 4 Wellbeing	<p>Yn gwybod am lywodraeth leol a rhai elusennau ac ymddiriedolaethau'n unig .</p>

Enw'r grŵp	Cwestiwn 5 – Beth yw rôl y sector celfyddydau gwirfoddol wrth hyrwyddo cyfranogi yn y celfyddydau yng Nghymru a sut y gellir cefnogi hyn?
BVSNW	<p>Pwysig iawn - yn enwedig i'r sector hwn. Nid yw sefydliadau celfyddydol mawr a Chyngor y Celfyddydau'n gallu cysylltu â chymunedau lleol a lleiafrifoedd ethnig am nad oes ganddynt y sgiliau, y wybodaeth na'r berthynas â'r gynulleidfa. Dadleuwyd bod hyn yn broblem fawr, a theimlai nifer o'r rheini a oedd o gwmpas y bwrdd y dylai BVSNW ei hun fod yn adran yng Nghyngor y Celfyddydau os yw o ddifrif am ymgysylltu â grwpiau ethnig sy'n cael eu tangynrychioli.</p> <p>Mae ar y grwpiau hyn angen gwell dealltwriaeth o flaenoriaethau'r rhai sy'n dosbarthu cyllid, er mwyn iddynt wybod sut i flaenoriaethu eu gwaith a chael cyllid ar gyfer prosiectau.</p>
Celf o Gwmpas	<p>Yn y gymuned mae sail celfyddydau gwirfoddol. Mae rhwydweithio â sefydliadau eraill yn hawdd, ac felly mae llai o ddyblygu gwaith yn y sector gwirfoddol. Mae yna gronfa ddata, Arts Engine, sy'n cael ei rheoli gan Gyngor Sir Powys, a gallant fynd i mewn iddi ond rhaid talu am wneud hynny. Byddai cronfa ddata ganolog 'Beth sy'n Mynd Ymlaen' yn help iddynt sicrhau bod eu rhaglenni'n cael eu hyrwyddo ac nad oes gorgyffwrdd. Mae'r cyngor lleol yn darparu cyfieithiadau am ddim ar gyfer eu cyhoeddiadau a'u dogfennau. Mae hyn yn amhrisiadwy. Gall ymaelodi mewn sefydliadau fod yn ddrud, ond mae'n hanfodol. Fodd bynnag, oherwydd faint o gyllid sydd ar gael, rhaid iddynt ddewis pa grwpiau y maent yn ymuno â</p>

	hwy.
Arts 4 Wellbeing	Mae Sir Gaerfyrddin a Cheredigion yn gymunedau gwledig iawn ac yn y cymunedau hyn mae pobl yn ynysig, yn wasgaredig ac yn fregus. Gall y mathau hyn o weithgareddau helpu pobl i gysylltu â'u cymunedau, cwrdd â phobl newydd, ac adeiladu gwerthoedd cymunedol drwy rannu profiadau. Gallant helpu adeiladu sgiliau pobl wrth iddynt wirfoddoli i helpu yn y prosiectau.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 6 – A yw'r berthynas strategol rhwng Llywodraeth Cymru a'r cyrff sy'n dosbarthu cyllid ar gyfer y celfyddydau yn effeithiol wrth gynyddu cyfranogiad?
BVSNW	<p>Nac ydyw. Teimlai'r grŵp y dylai Llywodraeth Cymru fod yn fwy uniongyrchol, ac y dylid craffu'n fanylach ar Gyngor y Celfyddydau. Mae angen mwy o ddeialog â'r rhai sy'n cymryd rhan ac â sefydliadau pan gaiff eu polisiau, eu nodau a'u hamcanion eu gosod, a dylid cael mwy o gyfle i'w herio.</p> <p>Teimlent nad yw eu cyfraniad yn cyfrif ryw lawer gan mai grŵp lleiafrif ydynt ac ni allant effeithio ar bolisi i'r un graddau â sefydliadau celfyddydol mwy o faint. Mae'n ymddangos bod methiant mawr mewn cysylltu rhwng nodau ac amcanion Cyngor y Celfyddydau a'r sefydliadau ethnig hyn.</p> <p>Cafwyd llawer o sylwadau am allu swyddogion Cyngor Celfyddydau Cymru. Roedd anghysondeb yn safon eu cefnogaeth, ac mae'r rhan fwyaf o'r adroddiadau maent yn eu hysgrifennu yn gadarnhaol. Ond wedyn ânt ymlaen i ddweud nad oedd rhai enghreifftiau'n bodloni amcanion y cyllido. Teimlai nifer o'r grŵp eu bod yn dod i'r casgliad hwn oherwydd diffyg dealltwriaeth a gwybodaeth, ac y dylai fod gan Gyngor Celfyddydau Cymru systemau eraill ar waith, fel cael adborth swyddogol gan gyfranogwyr a'r gynulleidfa. Roedd adegau hefyd lle'r oedd swyddogion Cyngor Celfyddydau Cymru wedi atal cyllid a oedd wedi ei gytuno gynt hyd at bythefnos cyn i ddigwyddiad fynd yn ei flaen, a hynny wedi effeithio ar lwyddiant y prosiect. Mae gwahaniaethau mewn agwedd, barn a dealltwriaeth y swyddog mewn perthynas â gwaith grwpiau celfyddydol ethnig yn bwysig, ac o bosibl yn fater o ddehongli polisiau'n wahanol.</p> <p>Soniodd nifer o'r grŵp fod system Cyngor y Celfyddydau'n hen a'r ystadegau am nifer y cyfranogwyr ethnig yn gamarweiniol. Dywedent fod cyflwyno lefelau cyfranogi ac ymwneud gan bobl ethnig mewn canrannau yn celu'r niferoedd gwirioneddol, a fyddai'n adlewyrchu'n llai ffafriol ar Gyngor Celfyddydau Cymru. Beth sy'n cael ei gyfrif yn gelfyddyd ethnig? A yw person du ei groen sy'n gwneud bale yn cael ei ystyried yn gelfyddyd ethnig? Neu a yw person gwyn ei groen sy'n perfformio dawns Indiaidd yn cael ei ystyried yn gelfyddyd ethnig?</p> <p>Ystyrid bod y broses gyllido yn eithriadol o gymhleth, a theimlai nifer ohonynt nad yw Cyngor Celfyddydau Cymru'n cyllido rhai prosiectau celfyddydau ethnig am eu bod yn cael eu gweld yn rhan</p>

	o grwpiau celfyddydol eraill. Byddai hynny'n gosod cynsail i eraill hawlio y dylent hwy hefyd gael cyllid. Teimlent fod hyn yn anghyfiawn oherwydd bod gan grwpiau sy'n cael eu tangynrychioli ofynion cyllido gwahanol.
Celf o Gwmpas	Ydy, mae Cyngor Celfyddydau Cymru'n gweithio'n dda, a hefyd cyllid loteri. Nid ydynt yn glir sut mae'r sefydliadau hyn yn gweithio gyda'r Llywodraeth, ond maent yn dweud eu bod i'w gweld yn gweithio.
Arts 4 Wellbeing	Mewn rhai ardaloedd mae wedi gweithio gan fod y cyrff nawr yn atebol ac yn gorfod darparu arian. Nid oeddent yn sicr fod Llywodraeth Cymru'n ymwybodol sut y dylai'r arian gael ei wario wrth osod meini prawf. Er enghraifft, mae angen mwy o arian mewn ysgolion ac mewn cerddorfeydd ieuenctid, ac mewn celfyddyd yn ei rhinwedd ei hun.

Enw'r grŵp	Cwestiwn 7 – Bydd pob corff cyhoeddus yng Nghymru wedi cyhoeddi cynllun cydraddoldeb strategol erbyn mis Ebrill 2012. A ydych yn credu y bydd y dyletswyddau cydraddoldeb newydd hyn yn y sector cyhoeddus yn helpu cynyddu cyfranogi yn y celfyddydau ymhlith grwpiau yng Nghymru sy'n cael eu tangynrychioli?
BVSNW	<p>Roedd nifer yn y grŵp na wyddent beth oedd hyn yn ei olygu. Roedd BVSNW yn rhan ô'r ymgynghori. Roedd llawer o amheuaeth ynglŷn â rhagor o bolisiâu, mwy o eiriau ar bapur. Teimlent fod polisiâu'n bod ers blynyddoedd, ond mae'r sefyllfa mewn gwirionedd yn hollol wahanol pan welwch eu staff (oed, rhyw ac ethnigrwydd) a'r ffordd maent yn hyrwyddo'u gweithgareddau ac yn eu targedu.</p> <p>Teimlent fod angen i ddeinameg sefydliadau celfyddydol mawr newid ac nad yw cydraddoldeb yn digwydd ar bapur. Pwysleisient bwysigrwydd defnyddio cynrychiolaeth gyfartal o ran y rhywiau ac o ran ethnigrwydd mewn sefydliadau, a'r ffordd mae hynny'n cysylltu â gweithredu eu polisiâu'n llwyddiannus.</p> <p>Dylid symleiddio polisiâu er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu dehongli'n gywir ac yn gyson, fel y gall unigolion a grwpiau eu defnyddio a chyfeirio atynt, yn enwedig wrth wneud cais am gyllid ar gyfer prosiectau.</p> <p>Mae nifer o artistiaid yn cael eu gorfodi i fynd i Loegr oherwydd diffyg cyfle i grwpiau yng Nghymru sy'n cael eu tangynrychioli.</p>
Celf o Gwmpas	Bydd. Pan fydd y cynlluniau strategol ar waith, byddant yn helpu pobl sy'n codi arian i sefydlu prosiectau gyda'r nodau strategol mewn golwg. Bydd hyn yn eu helpu wrth wneud cais am gyllid oherwydd gallant deilwra'u prosiectau yn ôl y nodau strategol.
Arts 4 Wellbeing	Na fydd. Gall gorfod tendro ar sail cynlluniau cydraddoldeb yn unig achosi problemau wrth gael cyllid. Gall leihau gallu sefydliadau gwirfoddol, cwmnïau bach ac unigolion i wneud cais am gyllid oherwydd bod y prosiectau maent yn eu darparu'n seiliedig ar y

	person cyfan yn hytrach nag ar y setiau sgiliau sy'n cael eu targedu. Ychydig amser sydd ganddynt i ymchwilio i'r cynlluniau er mwyn llunio cynnig yn seiliedig ar y meini prawf.
--	---